

Deus fecit; Probatur consequentia; quia quod est maxime decens Deo, & congruum creaturæ, non denegari debet creaturæ, sed magnificentia, & liberalitas diuina hoc modo melius apparet; nam dando esse, & non dando completam virtutem se solâ agendi, hoc est dare esse, & beneficium veluti diminutè. Item hoc maxime faueret libertati creaturæ rationalis.

Quint.

Quintò. Si Deus daret esse effectui, vel totaliter daret, vel non totaliter: si *primum*, ergo causa creata nihil efficiet, vt volebant Sarraceni, ob quod eos irridet Commentator 12. *Metap.* si non concurrat totaliter, ergo est aliquid ipsius effectus, quod non est à Deo; at tam bene repugnaret quòd aliquis effectus non esset à Deo, quàm ipse totus effectus, quia illa pars effectus esset ens, ergo dependens à Deo, aut alioquin forent duæ causæ totales eiusdem effectus, quod repugnat, etiam de potentia extraordinaria, secundum multos.

Sexti.

Sextò. Si Deus concurreret ad omnes actiones creaturarum, concursus creaturæ esset superfluus, sed hoc non, ergo Deus non concurreret immediatè cum creaturis ad earum actiones.

Septimè.

Septimò. Si concurreret Deus, aut id faceret eadè actione, quâ creatura, aut diuersâ; sed neutrum in non eadem, quia eam potest habere causa creata se solâ, eò quòd illa actio non excedat virtutem speciei agentis; calor enim ex sua natura calefactiuus est, ergo absque alio influxu potest calefacere, atque calefaciet. Deinde non potest eadem numero actio procedere à duobus agentibus totalibus; ponatur enim calor vt septem, ille potest calefacere vt sex ad minus, si adhibeatur passum dispositum; quæro dum calefaciet vt sex illud passum, an Deus imprimat aliquid passio, vel nihil? si nihil, ergo in vanum concurreret Deus; si aliquid, vel aliquid caloris, vel aliquid aliud: Non aliquid aliud, vt patet, ergo aliquid caloris; cumque concursus Dei sit magis potens, quàm concursus creaturæ, producat calorem saltem vt sex; ergo vt sic eruat duodecim gradus caloris, quo facto calor ille dicitur producere calorem vt duodecim, quia actio non attribuitur Deo, sed causæ secundæ, vt fatentur Physici.

Dices: ille calor calefaciet vt sex, non tamen solus, sed cum Dei concursu. Inso, ergo calor vt septem ex sua natura non erit calefactiuus vt sex, quod est falsum: Non etiam concurreret Deus actione diuersâ, alioquin deberent habere terminos diuersos, proindeque actio Dei non attingeret terminum causæ secundæ, sicque causæ secundæ effectus esset à sola causa secunda, quod est nostrum intentum: Nec actio etiam causæ secundæ attingeret terminum concursus Dei.

Octauè.

Octauò. Et est argumentum, quo vtitur Durandus in 2. *dist. 37. quest. prima*: Omnis defectus culpabilis imputatur agenti producenti, & habenti super actum dominium, nec ignoranti defectum, ergo si Deus immediatè causet actum v. g. homicidij, cum agat liberè, habeatque plenum dominium super illum actum, neque ignoret defectum coniunctum, certè deberet ipsi ad culpam imputari.

Confir.

Confirmatur: Quando duo sunt inseparabiliter coniuncta inter se, quicumque sciens vt.

rumque, eligit vnum, censetur quoque eligere aliud, ergo Deus eligens concurrere ad substratum peccati, censetur quoque concurrere ad ipsum peccatum: sicut mercator in nauis periclitante eligens saluari, eligit quoque projicere merces in mare, quas tamen nollet projicere, si posset: ita eligens concurrere ad actum homicidij, censetur eligere concurrere ad eius deformitatem, quandoquidem illa deformitas non potest esse sine illo, estque inseparabilis ab eo.

Nonò.

Nonò. Ordo agentium correspondet ordini finium: sed non possunt esse duo fines immediati vnius rei, ergo nec duo agentia perfecta, & immediata respectu vnius effectus, ergo aut Deus, aut creatura immediatè non concurrerit.

Decimò.

Decimò. Necessè foret, si Deus concurreret cum causis secundis, vt concursus creaturæ subordinaretur concursui Dei: sed hoc non; Probatur: disparatorum vnum non subordinatur alteri, sed Deus & natura, in quantum sunt agentia, sunt disparata: quia agens per voluntatem, & agens per necessitatem se habent distinctè: at causæ necessariæ agunt per necessitatem; Deus autem ad extra agit liberè.

Vndecimò.

Vndecimò. Causa principalis non indiget aliâ ad agendum, alioquin esset tantum causa instrumentalis respectu illius superioris, quâ indigeret: sed dantur veræ causæ principales creatæ, ergo illæ non indigent concursu Dei, vt operentur, aliàs vt dixi, essent tantum causæ instrumentales.

Duodecimò.

Duodecimò. Non est maior ratio, cur Deus concurrat cum causis efficientibus, quàm cum causa materiali, & formali; sed Deus non concurrat cum his duabus, ergo neque cum causa efficiente: nam sicut se solis possunt exercere suas proprias causalitates, ita idem præstare poterit causa efficiens se solâ circa suam causalitatem, tam enim est potens circa suam, quàm aliæ circa suam.

CLYPEVS TERTIVS.

Respondetur rationibus intendentibus probare Deum concurrere cum causis secundis ad earum actiones.

Ad *primam*, si credendū esset Aureolo, ipsius tempore opinio contraria erat etiam solemnis in schola; Respondet enim, dum quaeritur, an Deus concurrat ad substratum peccati, esse duas opiniones, vnam affirmantem, alteram negantem, easque dicit æquè celebres; Durandus verò ait aliquos, sed non omnes suæ opinionioni contrariam tenere, Argentina autem dicit, quod tempore Magistri sent: opinio negans concursum esset solemnis; Ariminensis ait esse rem dubiam, licet sequatur vt probabilior rem partem admittentem dictum concursum: Ochamus *quodlib. 2. quest. prima* dicit non posse probari ratione naturali, quòd Deus sit causa efficiens immediata omnium. Præpositius quem maximum clericum vocat S. Thomas, negat illum concursum; Petrus de Aquila in 2. *dist. 14. quest. 2. art. 3.* postquam præmisit duas opiniones hac de re, hæc ait: *tertia opinio est Varonis non*

Num 12. Soluuntur rationes probantes immediatum concursum Dei. Ad primam probationem desumptam ex autoritatibus Respondetur.